

מוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית

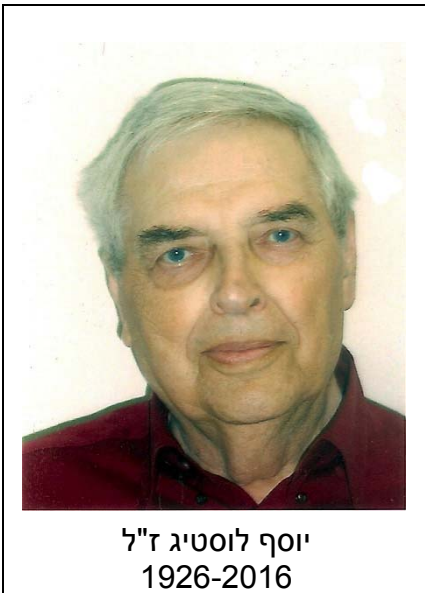
A Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma
The Memorial Museum of Hungarian Speaking Jewry

דף מידע מס' 46

תשרי תשע"ז – אוקטובר 2016

ידידים יקרים!

דף מידע זה עומד בסימן פרידתנו מיוסף לוסטיג ז"ל, מייסדו של המוזיאון ומנהלו במשך עשרים שנה.

אנו מקדישים גיליון זה לאדם יקר, איש חזון שבלעדיו לא היה קם המוזיאון שהפך במרוצת השנים לאבן שואבת לרבות יוצאי הונגריה בארץ ובחו"ל ולרבים מיהודי הונגריה המתגוררים שם כיום.

עם העצב והקושי הגדול קיבלנו חיזוק משמעותי מכם, ידידים יקרים, בביטויי הצער המרגשים ובדברי ההערכה ליוסף ולפעלו.

בחרנו לשתף עימכם קטע מתורגם קצר מתוך הספד שכתב אקוש נאג' (Nagy Ákos), מנהל התקשורת של הפדרציה של הקהילות היהודיות בהונגריה:

"מי שנטע כבר עץ, יודע כמה דברים נדרשים על מנת שיכה שורשים ולאחר מכן, ייתן צל ופירות. אם הכל נתון, הרי אין זה מסובך כלל ועיקר. אבל יש כאלה, שאינם נוטעים עץ פשוט, אלא – בניגוד להגיון ולחוקי הטבע – בוראים נווה מדבר. מייסד המוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית, יוסף לוסטיג היה בוודאי "גנן קהילתי" נחוש שכזה.

איך אפשר להקים מוזיאון יש מאין? כיצד ניתן להפוך למרכז של קהילה שלמה? ואיך בכלל אפשר לבנות אי הונגרי קטן באמצע המזרח התיכון?! – שאלות מעין אלה בוודאי מתעוררות בקרב העולים לרגל לצפת, ל"מוזיאון ההונגרי". למוסד הקטן, אך גדוש, אשר הוקם בניצוחם של יוסף לוסטיג שנפטר כעת, ואלמנתו חוה, בסוף שנות ה-1980.

[...] בצפת, על פסגת ההר – כמו בקפסולת זמן שהוסתרה תחת מעטה שלג – אספו בעבודתם העיקשת כל פיסה קטנה של פאזל, שהביאו איתם העולים מהונגריה מכל פינה באגן הקרפטים, ששורשיהם נקשרו בה. כך נוצר אוסף, לקט שנותן תמונת רוחב נאמנה על המורשת התרבותית של יהודי הונגריה שהגיעו לישראל."

תקציר פעילויות המוזיאון

בסוף מאי 2016 התקיים כנס אקדמי בינלאומי ביוזמת מרכז דהאן שבאוניברסיטת בר-אילן והמוזיאון שלנו תחת הכותרת "תמיד הונגרים – יהודי הונגריה בתמורות העת החדשה". המרצים, מהארץ ומחו"ל, נבחרו בקפידה על מנת לתת ביטוי למגוון מרשים של נושאים בהיסטוריה, חיי הדת והתרבות של יהדות הונגריה וסביבתה, לצד הצגת התפוצה בישראל וברחבי העולם בימינו. במיוחד בלטה קבוצת המרצים שהגיע מהונגריה ובהם נשיא הפדרציה של הקהילות היהודיות בהונגריה, מר אנדראש הייזלר (Heisler András), אשר השתתף באופן פעיל במהלך התוכנית ותרם בכך להצגת תמונה עדכנית אודות הקהילה, מאפייניה העכשוויים והתמורות אותן היא עוברת בעת האחרונה. הכנס בן היומיים עורר עניין רב בקרב הציבור ומאות אנשים הגיעו להאזין להרצאות השונות. לצד העשרת הידע והרחבת אופקינו, נוצרו קשרים משמעותיים שיהוו בסיס לפיתוח שיתוף פעולה עתידי בין המוזיאון לגורמים שונים. חלק מן המרצים הגיעו בתום הכנס לסיוור מאורגן בצפת וזכו לקבלת פנים לבבית במוזיאון.

במהלך הקיץ שמחנו לארח במוזיאון מבקרים רבים, יחידים, משפחות וקבוצות, ביניהם:

- חברי עמותת דורות ההמשך לנושאי מורשת השואה והגבורה
- חברי הארגון העולמי של יהודים יוצאי זאקרפט-טראנסקרפטיה, בראשותו של יצחק קליין, יו"ר הארגון.
- משלחת ההנהלה וצוות עובדי מוזיאון השואה בבודפשט
- קבוצות נוער של "תגלית" מהונגריה
- חוקרים, עיתונאים וצוותים של הפקות סרטים
- משפחות רבות הממשיכות לפקוד אותנו לביקורי שורשים ולציון חגיגי של אירועים משפחתיים מיוחדים.

אנא ציינו ביומנכם:

- ביום רביעי, י"ז בתשרי תשע"ז, **19 באוקטובר 2016**, בשעה 13:00 יתקיים במוזיאון בצפת טקס להנצחת פועלו של העיתונאי, הסופר והמאייר **בלה קורניצר** (Béla Kornitzer), יליד הונגריה שהיגר לאחר המלחמה לארצות הברית. קורניצר הגיע אל החלונות הגבוהים ביותר במסגרת עבודתו והקדיש את עצמו לחקר קשרי אבות ובנים במשפחות מפורסמות של פוליטיקאים ואנשי ציבור. מעמדו סייע לו במאמציו הבלתי נלאים להציל אנשים רבים בתקופת השואה ובתקופת המהפכה בהונגריה בשנת 1956. במעמד הטקס יימסרו למוזיאון מסמכים, קטעי עיתונות ותיעוד משפחתי על ידי קרובי משפחתו של קורניצר.

- באותו יום (19.10.16) בשעה 18:00 יתקיים **בתיאטרון גבעתיים**, במסגרת פסטיבל מספרי סיפורים, ערב שיוקדש למחירת של תנועות הנוער הציוניות בתקופת מלחמת העולם השנייה בהונגריה. לרכישת כרטיסים במחיר 80 ₪ יש לפנות בהקדם לגב' **טימאה נאג'** בטלפון: **052-5272072**.
- ביום שלישי, כ"א חשון תשע"ז, **22 בנובמבר 2016**, יתקיים כנס **במכון משואה בקיבוץ תל יצחק** לציון 60 שנה למרד של 1956 בהונגריה - מהזווית היהודית ומנקודת מבטם של אנשי גל העלייה שהגיעה בתקופה זו מהונגריה. בכנס, שייערך בשיתוף המוזיאון **ושגרירות הונגריה בישראל**, ישתתפו מרצים מהארץ ומחו"ל. תוכנית מפורטת תישלח אליכם בזמן הקרוב.

לצערנו, כנס יום הרצל לא יתקיים השנה, וזאת בשל צמצום במשאבי המוזיאון, בעקבות אי קבלת תמיכה ממשרדי הממשלה מזה שנתיים. אנו נמשיך לנסות ולגייס את המשאבים הדרושים על מנת לאפשר לנו לשמור על מסורת הכנס ולחדשה, אולי כבר בשנה הבאה.

מבחר פריטים חדשים באוסף

תודתנו מקרב לב לידידינו היקרים, הוותיקים והחדשים, שמעשירים את אוסף המוזיאון מידי יום ביומו בפריטים חדשים. כמנהגנו, נביא כאן דוגמאות מהתרומות הבולטות בשנה האחרונה.

פסל ראש של חסיד אומות העולם **ראול ולנברג**, יצירתה של הפסלת **מירי מרגולין ז"ל**, נתרם למוזיאון על-ידי בנה, **מר לוזי מרגולין ורעייתו עדנה**.

הפסל שנתרם הינו עותק זהה לפסל שמוצב בגבעת הקפיטול בווינגטון, אשר הוזמן מהפסלת ב-1995 על-ידי חבר הקונגרס האמריקאי **טום לנטוש (Tom Lantos)** ז"ל.

אוסף נבחר של ציורים ופסלים פרי יצירתן של האחיות ילדות סומבאטהיי (Szombathely), **ויאולה בינדיש ז"ל ולואיזה וילהלם ז"ל**, שנתרמו על ידי **טלילה אלגזי**, בתה של **ויאולה בינדיש**. **בצילום: ציור של ויאולה בינדיש – "זוג פמוטים"**.

מגן לשחינית **נאדור ז'וז'ה (Nádor Zsuzsa)**, אותו קיבלה מהמאמן האגדי **שארנשי אימרה (Sárosi Imre)** לאות הצטיינות בשנת 1943. יחד עם חומרים אישיים נוספים התקבל גם תיעוד השתתפותה של השחינית

באולימפיאדה בשנת 1948 כחברה בנבחרת ההונגרית. הפריטים התקבלו מבנה, **מר ארדין הלטר**.

תרומה מרגשת התקבלה **משמעון גורדון**, תושב צפת, המשחזר האמן שהופקד בשעתו על מלאכת שיחזור ארון הקודש מטוקאי עבור המוזיאון שלנו. שמעון ורעייתו אירנה נסעו לאחרונה לביקור משפחתי ברוסיה, שם פגשו את דודתו של שמעון, אשר שירתה בצבא האדום כרופאה קצינה ושהתה בבודפשט בימי השחרור מהשלטון הנאצי. לאחר ששמעה הדודה את סיפור שיחזור ארון הקודש, ביקשה מאחיינה להעניק למוזיאון בשובו לצפת מפת שולחן גדולה ומרהיבה, רקומה בסגנון Matyó מסורתי. היא רכשה את המפה בתקופה הקשה של תום המלחמה מתושבת בודפשט, תמורת כיכר לחם וקופסת שימורי בשר...

אז בואו שוב לבקרנו במוזיאון והפעם הביאו איתכם את חבריכם

אם אתם מתכננים לצאת (או שכבר יצאתם) לטיול בהונגריה והסביבה, או מי מהילדים במשפחתכם עוסק בימים אלה בעבודת השורשים שלו, או שמא רציתם פעם לחפש היכן קיים מידע נוסף על מקום הולדתם של הורייכם, או אולי חסרה לכם פיסת מידע על מנת להשלים פאזל בנוגע לקרוב משפחה עלום, הרי שקרוב לוודאי כי תוכלו להפיק המון מביקור אצלנו.

כדי לנצל בצורה מיטבית את ביקורכם במוזיאון, אנא תאמו איתנו מראש את המועד, הכינו את כל המידע המצוי בידיכם והעפילו לצפת בהקדם האפשרי...

טלפון לתיאום ביקור:
04-6925881.

קבוצות ו/או סיור
מודרך יש לתאם
מראש.

שעות הפתיחה:
ימים א' - ה' 9:00 - 14:00
ימי ו' 9:00 - 13:00
לגבי ערבי חג -
נא להתקשר ולבדוק.

בתמונה: חדר התצוגה החדש "יד לבתי הכנסת החרבים בהונגריה".
צילום: וידאו אלפונסו

ההמשכיות תלויה גם בכם

ידידים יקרים! בעקבות הסרת התמיכה מצד ממשלת ישראל בפעילותנו וגם לאור הירידה בהיקף התרומות, אנו פונים אל כל אחד ואחת מכם, בבקשה לתמיכה במפעלנו. צוות המוזיאון – חלקו בהתנדבות וחלקו בשכר צנוע – עושה את מירב המאמצים ומשקיע מכל הלב, אך לצערנו כוונות טובות ועבודה קשה אינן מספיקות להמשך קיומו ופיתוחו של המוזיאון. אנא הרימו תרומה כדי להירתם למטרה!

תודה מראש על תרומתכם הנדיבה!

לתשומת לבכם, מעבר לדרכי התרומה הרגילות, פתחנו אפשרות לתרומה בכרטיס אשראי דרך אתר האינטרנט שלנו www.hjm.org.il – באמצעות לחיצה על כפתור **תרומ**. ניתן לבחור בתרומה חד-פעמית או בתרומה בהוראת קבע.

ניתן כמובן לתרום בדרכים הרגילות:

1. בעת ביקורכם במוזיאון – במזומן, צ'ק או כרטיס אשראי
2. בשליחת צ'ק לפקודת המוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית באמצעות הדואר (לכתובת: המוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית, ת.ד. 1168, צפת 1311101)
3. טלפונית, באמצעות כרטיס אשראי. נא להתקשר לטלפון 04-6925881 - משרד המוזיאון - בשעות הפתיחה: ימים א'-ה' 9:00 – 14:00, ימי ו' 9:00 – 13:00.

תרומות למוזיאון מקנות זיכוי במס לפי סעיף 46/א לפקודות מס הכנסה. מספר התיק במס הכנסה: 580110740.

שנה טובה ומבורכת מצוות המוזיאון והנהלתו

גלויה לשנה טובה מקהילת Vágújrhely (נובה מסטו נאד ואהום) שבסלובקיה, עם תמונת בית הכנסת. תרומת מר יוזף דוקס (Jozef Dukes).